

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
Економіко – правовий факультет

Кафедра економіки та моделювання ринкових відносин

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК»

для студентів денної форми навчання
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Автор – укладач

О.М.Савастєєва

УДК 336.145.1(075.8)

М54

Автор-укладач:

Оксана Миколаївна Савастєєва,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Затверджено на засіданні кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Економіко – правового факультету

Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Протокол №8 від 04 квітня 2018 р.

Видання рекомендоване до друку

Рішенням Вченої ради Економіко – правового факультету

Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Протокол № 9 від 22 травня 2018 р.

Рецензенти:

Бутенко В.В. – канд.екон.наук, доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин ЕПФ ОНУ імені І.І.Мечникова;

Івашко Л.М.- канд.екон.наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій ЕПФ ОНУ імені І.І.Мечникова.

М54   Методичні рекомендації для вивчення навчальної дисципліни «Міжнародний фінансовий ринок» для студентів денної форми навчання зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / автор-уклад. О.М.Савастєєва. – Одеса: ФОП Бондаренко, 2018. – 35с.

Методичні рекомендації для вивчення навчальної дисципліни «Міжнародний фінансовий ринок» сприятимуть ґрунтовному вивченню нормативно – правових актів, щорічних статистичних видань, спеціальних наукових видань, у яких розглядаються теоретичні та практичні аспекти вирішення актуальних проблем розвитку міжнародного фінансового ринку в сучасних умовах.

УДК 336.145.1(075.8)

©Савастєєва О.М.,2018

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК».....	5
СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	6
ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ, ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	7
ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК».....	28
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК».....	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Формування висококваліфікованого спеціаліста потребує самостійності у проведенні аналізу, досліджень, розв'язанні виробничих ситуацій та вміння обґрунтовувати вибір у реальних виробничо-організаційних умовах господарювання підприємств на міжнародному фінансовому ринку.

Закріплення теоретичних основ з навчальної дисципліни «Міжнародний фінансовий ринок» здійснюється через одну із ефективних форм підготовки – це самостійна робота студентів протягом викладання лекційного матеріалу та розв'язання практичних завдань. Ці три складові будуть сприяти: закріпленню теоретичних та практичних аспектів діяльності суб'єкту господарювання у фінансовому середовищі; опануванню комплексу навичок пізнання, аналізу, оцінюванню, вибору з обґрунтуванням відповідних варіантів; формуванню науково-дослідного та аналітичного світогляду та вмінню ефективного використання у практичній діяльності.

Мета самостійної роботи – формування самостійності у процесі вирішення поставлених проблем (чи питань), сприяння розвитку творчості та індивідуального підходу для вибору найбільш обґрунтованого варіанту.

Успішне виконання самостійної роботи потребує певного контролю і тому пропонується перелік питань для самоконтролю та вирішення задач з даного курсу.

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Міжнародний фінансовий ринок» вміщує:

1) виконання відповідних завдань (розв'язання задач та ситуацій) з поясненням вирішення і письмовим оформленням та обґрунтуванням висновків прийнятого рішення на основі варіативного вибору;

2) обґрунтування рекомендацій та пропозицій щодо управління діяльністю корпорацій на фінансовому ринку.

Метою є формування знань щодо механізму функціонування міжнародного фінансового ринку, механізмів та інструментарію прийняття рішень у валютній, кредитній та інвестиційній сферах на мікро- і макроекономічному рівнях.

Завданням є з'ясування сутності, функцій і ролі міжнародного фінансового ринку, його складових елементів; набуття знань стосовно дослідження світового фінансового ринку та основних його сегментів; набуття практичних навичок щодо використання основних фінансових інструментів; набуття вмінь здійснювати міжнародні розрахунки.

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	інд	с.р.		Л	П	лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1 «МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК, ВАЛЮТНІ РИНКИ І ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ, МІЖНАРОДНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК»												
Тема 1. Міжнародний фінансовий ринок та його структура	18	2	2			14						
Тема 2. Глобалізація міжнародного фінансового середовища. Світові фінансові кризи	18	2	2			14						
Тема 3. Валютні ринки та валютні операції	22	4	4			14						
Тема 4. Міжнародний фондовий ринок	14	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 1	72	10	10			52						
Модуль 2												
Змістовий модуль 2 «МІЖНАРОДНІ РИНКИ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ, ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ, ПОХІДНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ДЕРИВАТИВІВ)»												
Тема 5. Міжнародний ринок дорогоцінних металів	10	2	2			12						
Тема 6. Міжнародний ринок похідних цінних паперів (деривативів)	16	4	4			12						
Тема 7. Міжнародне оподаткування	12	2	2			10						
Тема 8. Міжнародне страхування.	12	2	2			10						
Тема 9. Україна у міжнародному фінансовому ринку.	12	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 2	78	12	12			54						
Усього годин	150	22	22			106						

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії підсумкового оцінювання

Підсумковим контролем з дисципліни є залік.

Мінімальна кількість балів, що зараховується як позитивний результат, дорівнює 60 (за 100-бальною шкалою).

Бали розподіляються наступним чином: 60 балів – теоретична частина та 40 балів – практична.

Теоретична частина містить 3 питання рівної складності, практична – 1 питання.

За бездоганну відповідь на кожне теоретичне питання студент отримує – 20 балів. При цьому відповідь вважається бездоганною, якщо студент повністю розкрив суть питання, послідовно і логічно його доповів, навів приклади, проілюстрував відповідь необхідною і достатньою кількістю записів, графіків, формул; зробив посилання на відповідні літературні джерела.

За бездоганне виконання завдання практичної частини студент отримує – 40 балів.

Кожне завдання практичної частини заліку вважається виконаним бездоганно, якщо при його розв'язанні отримана правильна відповідь, послідовно і логічно викладено рішення, зроблені всі необхідні розрахунки, таблиці, графіки.

Залік враховується не складеним, якщо студент отримав незадовільну оцінку.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ, ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

«МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК, ВАЛЮТНІ РИНКИ І ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ, МІЖНАРОДНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК»

ТЕМА 1. МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО СТРУКТУРА

Лекція – 2 години

Поняття світового фінансового ринку. Цілі і функції світового фінансового ринку. Структура світового фінансового ринку. Види світових фінансових ринків. Первинні і вторинні фінансові ринки. Учасники світового фінансового ринку. Світові фінансові центри. Види міжнародних фінансових центрів. Етапи розвитку міжнародного фінансового центру. Роль міжнародних фінансових центрів у системі світових фінансів.

Ринок євровалюти: сутність, структура, особливості і взаємозв'язок з іншими ринками. Учасники ринку євровалюти. Значення ринку євровалюти в світовій економіці. Основні фінансові інструменти ринку євровалюти: євровалютні депозитні інструменти, європапери (міжнародні облігації, євроноти, комерційні євровекселі). Види євровалютних кредитів. Євровалютні і офшорні банківські центри.

Практичне заняття – 2 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Сучасна структура світового фінансового ринку.
2. Особливості розвитку світових фінансових центрів.
3. Сутність похідних фінансових інструментів та їх законодавче визначення.
4. Особливості формування та розвитку світового фінансового ринку.
5. Хеджування валютних ризиків за допомогою фінансових інструментів.
6. Сутність і класифікація міжнародних облігацій.
7. Ринок єврооблігацій: стан та особливості функціонування.

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Задача 1

Вам необхідно купити японські єни в обмін на 2000 українських гривень. Банк пропонує зробити це за крос-курсом, при цьому якщо $USD/UAH = 8,3800-8,3900$ та $USD/JPY = 106,52-109,10$. Визначити валютний курс, за яким ви будете проводити цю операцію, та суму японських єн, яку ви одержите.

Задача 2

Вам необхідно купити швейцарські франки в обмін на 1 мільйон євро. Банк пропонує зробити це за крос-курсом. При цьому відомо, що $USD/CHF = 2,0615-2,0920$ та $EUR/USD = 1,0642-1,0950$. Визначити валютний курс, за яким ви будете проводити цю операцію, та суму швейцарських франків, яку ви одержите.

Задача 3

Вам необхідно купити англійські фунти в обмін на один мільйон японських єн. Банк пропонує зробити це за крос-курсом. При цьому відомо, що $GBP/USD = 1,7015-1,7715$ та $USD/JPY = 106,32-108,10$. Визначити валютний курс, за яким ви будете проводити цю операцію, та суму англійських фунтів, яку ви одержите.

Рекомендації щодо роз'язування задач:

З метою успішного розв'язування задач, необхідно пам'ятати, що валюта (від італ. *valuta* – цінність, вартість) – це грошові знаки іноземних держав, а також кредитні й платіжні документи в іноземних грошових одиницях, що застосовуються в міжнародних розрахунках. Валюти поділяються на вільно конвертовані, частково конвертовані, неконвертовані. Конвертовані (вільно використовувані) валюти – грошові одиниці, вільно обмінювані на інші іноземні валюти та міжнародні платіжні засоби. У 1976 р. МВФ ввів поняття вільно використовувана валюта, під яким розуміють валюту, широко використовувану в міжнародних розрахунках та операціях головних валютних ринків світу. З 1986 р. до вільно конвертованих валют відносили: долар США, німецьку марку, японську єну, англійський фунт стерлінгів та французький франк. З 1999 р. замість марки та франка – євро. Головний принцип віднесення валюти до цієї валют.

Котирування – встановлення курсів іноземних валют. Розрізняють пряме та зворотне котирування. У разі прямого котирування вказують, скільком національним грошовим одиницям дорівнює одиниця (10, 100, 1000 од.) іноземної валюти; у разі зворотного котирування – скільком одиницям іноземної валюти дорівнює одиниця національної валюти. Під час визначення та запису валютних курсів розрізняють валюту котирування та базу котирування. Валютою котирування є та іноземна валюта, курс якої визначають, а базою – валюта, з якою порівнюють дану грошову одиницю.

Наприклад, у записі USD/UAH долар є базою котирування, а гривня – валютою котирування. На практиці найчастіше як база котирування використовується долар США, але для окремих валют, зокрема англійського фунта (GBP), євро (EUR), австралійського (AUD) і новозеландського доларів (NZD), ірландського фунта (IEP), долар завжди буде валютою котирування. Крос-курс – співвідношення між двома валютами, що визначається на основі

курсу цих валют щодо якоїсь третьої валюти. Найчастіше для цього використовують долар США.

Найбільш застосовними є 3 методи розрахунків крос-курсів для середніх курсів. 1) Для визначення середнього крос-курсу валют з прямим котируванням до долара США необхідно доларовий курс валюти котирування в крос-курсі поділити на доларовий курс бази котирування в крос-курсі.

2) Для визначення середнього крос-курсу валют з прямим та зворотним котируванням до американського долара необхідно доларовий курс валюти котирування в крос-курсі помножити на доларовий курс бази котирування в крос-курсі.

3) Для визначення середнього крос-курсу валют із зворотним котируванням до долара США необхідно доларовий курс бази котирування в крос-курсі поділити на доларовий курс валюти котирування в крос-курсі.

На практиці частіше використовують крос-курси купівлі та продажу, а не середні крос-курси. На міжбанківському ринку крос-курси купівлі та продажу валюти визначаються за такими правилами: 1) Для валют з прямим котируванням до американського долара: крос-курс купівлі – потрібно розділити доларовий курс купівлі валюти, яка в крос-курсі є валютою котирування, на доларовий курс продажу валюти, яка в крос-курсі є базою котирування; крос-курс продажу – слід розділити доларовий курс продажу валюти, яка в крос-курсі є валютою котирування, на доларовий курс купівлі валюти – бази котирування.

2) Для валют з прямим та зворотним котируванням до американського долара крос-курс купівлі визначається шляхом перемноження доларових крос-курсів цих валют, а крос-курс продажу визначається шляхом перемноження їх доларових курсів продажу.

Завдання для самостійної роботи – 14 годин.

Перелік питань:

1. Учасники світового фінансового ринку.
2. Світові фінансові центри.
3. Види міжнародних фінансових центрів.
4. Етапи розвитку міжнародного фінансового центру.
5. Роль міжнародних фінансових центрів у системі світових фінансів.
6. Учасники ринку євровалюти.
7. Значення ринку євровалюти в світовій економіці.
8. Основні фінансові інструменти ринку євровалюти.

Рекомендована література:

Основна: 2, 8,15,17,19,20,23,27.

Додаткова: 1,3,4,6,8.

ТЕМА 2. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО СЕРЕДОВИЩА. СВІТОВІ ФІНАНСОВІ КРИЗИ.

Лекція – 2 години

Глобалізація світових фінансових ринків. Передумови розповсюдження процесу глобалізації на фінансову сферу. Переваги і недоліки глобалізованих фінансових ринків. Сучасні тенденції розвитку світових фінансових ринків.

Практичне заняття – 2 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Причини глобалізаційних процесів у світовій економіці.
2. Позитивні сторони глобалізації.
3. Негативні наслідки від глобалізації.
4. Глобалізація як об'єктивний соціальний процес.
5. Фінансова глобалізація.
6. Сучасні теоретичні підходи до пояснення фінансових криз.
7. Фінансові кризи: аналіз причин та механізмів їх прояву.
8. Систематизація заходів подолання фінансової кризи: світовий досвід.

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ.

Задача 1

Визначити дату валютування:

Якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 19 березня.

Якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 6 березня.

Якщо спот-угода USD/UAH була укладена в п'ятницю 3 червня.

Якщо спот-угода EUR/UAH була укладена в середу 15 грудня.

Якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 29 грудня.

Задача 2

Визначити дату валютування:

Якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 23 березня;

Якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 25 квітня;

Якщо спот-угода USD/UAH була укладена в п'ятницю 5 жовтня;

Якщо спот-угода CHF/UAH була укладена в середу 17 вересня;

Якщо спот-угода GBP/UAH була укладена в понеділок 30 грудня.

Рекомендації щодо розв'язування задач:

З метою успішного розв'язування задач, необхідно пам'ятати, що міжнародний валютний ринок складається з валютного спот-ринку та

валютного строкового ринку. У свою чергу міжнародний валютний строковий ринок поділяється на міжбанківський та біржовий. Спот-ринок – ринок негайного постачання валюти. Дата валютування – день, коли за укладеною угодою здійснюються платежі.

- 1) платежі здійснюються на другий робочий банківський день після укладання угоди без нарахування відсоткової ставки на суму валюти, що постачається;
- 2) угоди здійснюються на базі електронної торгівлі з підтвердженням електронними повідомленнями (авізо) протягом наступного робочого дня;
- 3) валюти котируються до четвертого знака після коми (базового пункту), за винятком японської єни, яка котирується до другого знака після коми;
- 4) 100 базові пункти утворюють “велику фігуру”;
- 5) якщо дата валютування контракту припадає на вихідний або святковий день, то платежі здійснюються в перший робочий день після вихідних;
- 6) в Австралії платежі за угодою здійснюються, як правило, у перший робочий день після дня її укладання;
- 7) під час з’ясування дати валютування необхідно враховувати, що в країнах Середнього Сходу вихідними вважаються п’ятниця та неділя, а субота – робочий день.

Завдання для самостійної роботи – 14 годин.

Перелік питань:

1. Сутність фінансово-банківських криз.
2. Причини фінансової кризи.
3. Глобальний характер світових фінансових криз.
4. Особливості фінансово-банківських криз.
5. Фактори та наслідки глобальних кризових явищ на фінансових ринках.

Рекомендована література:

Основна: 2, 4, 11, 19, 20, 23, 25, 26.

Додаткова: 2, 3, 5, 8.

ТЕМА 3. ВАЛЮТНІ РИНКИ ТА ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ.

Лекція – 4 години

Поняття і природа валютного ринку. Цілі використання валютних ринків. Види валютних ринків. Учасники валютного ринку. Маркет-мейкери і маркет-тейкери. Класифікація посередників валютного ринку. Структурні елементи валютного ринку. Інструменти валютного ринку і їх класифікація.

Міжнародний валютний ринок (FOREX): поняття і причини розвитку. Учасники FOREX ринку. Структурні складові ринку FOREX. Ринок наявної

валюти (спот) і особливості його функціонування. Валютний дилінг. Дилінговий важіль (леверидж).

Поняття і зміст валютних операцій. Операції «спот». Термінологія з валютних операцій: спред, котирування (пряме і зворотнє, бід і офер), довга і коротка позиція, ліквідність. Особливості розрахунку середнього курсу позиції по валютних операціях і крос-курсів.

Поняття форвардних і ф'ючерсних операцій на валютному ринку. Валютні форварди: відмітні особливості і методи котирування форвардного курсу. Особливості розрахунку форвардних пунктів. Специфіка ф'ючерсних контрактів. Можливість використання ф'ючерсних операцій при страхуванні валютних ризиків і спекуляціях.

Поняття валютного свопу і його відмітні особливості. Оцінка валютних свопів. Розрахунок форвардних пунктів по своп-угоді. Основні цілі використання свопів на валютному ринку.

Зміст, призначення і особливості проведення фундаментального аналізу. Зміст теорій, використовуваних при проведенні фундаментального аналізу (теорія ПКС, теорія рівності процентних ставок, теорія платіжного балансу, теорія ринку цінних паперів). Особливості обліку чинників, що впливають на валютний курс. Фондові індекси: поняття і специфіка розрахунку. Огляд фондових індексів: Dow Jones, NYSE, NASDAQ, Amex та ін.

Поняття і основні принципи проведення технічного аналізу. Біржові графіки як основний інструмент технічного аналізу. Особливості графічного надання ринкової інформації. Лінійні графіки; японські свічки. Лінії і рівні підтримки і опору. Висхідний, низхідний, бічний тренди. Графічні моделі (фігури) перелому і продовження тенденції.

Інформаційне і інфраструктурне забезпечення валютного ринку. Особливості і сучасні тенденції інформаційного забезпечення валютного ринку. Міжнародна міжбанківська електронна система платежів – SWIFT. Валютні біржі і роль біржових посередників. Особливості функціонування NASDAQ.

Практичне заняття – 4 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Особливості обліку валютних операцій комерційних банків України.
2. Валютні операції як основа валютного ринку.
3. Валютно-фінансові операції в міжнародному бізнесі.
4. Сучасні тенденції розвитку світового валютного ринку.
5. Україна та міжнародний валютний ринок: проблеми і перспективи.
6. Сутність та особливості міжнародних валютних відносин.
7. Динаміка та тенденції розвитку міжнародного валютного ринку.
8. Трансформації світового валютного ринку.

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ.

Задача 1

Якщо спот-курс USD/CHF = 2,1030 – 2,1150, своп-ставки на 30 днів 30 - 20, а своп-ставки на 60 днів 40-25, то який буде форвардний валютний курс через 37 днів?

Задача 2

Якщо спот-курс USD/CAD = 2,1030 – 2,1150, своп-ставки на 60 днів 70- 100, а на 90 днів – 80-120, то яким буде форвардний валютний курс через 2 місяці 10 днів?

Задача 3

Спот-курс USD/AUD = 2,1130 – 2,1150, своп-ставки на 4 місяці 150-110, а на 5 місяців 190-120. Необхідно визначити форвардний валютний курс через 4 місяці 18 днів.

Рекомендації щодо роз'язування задач:

З метою успішного розв'язування задач, необхідно пам'ятати, що форвардний валютний контракт – це обов'язкова для виконання угода між банками стосовно купівлі або продажу в певний день у майбутньому визначеної суми іноземної валюти. При цьому валюта, сума, обмінний курс та дата платежу фіксується в момент укладання угоди. Форвардні курси купівлі та продажу як такі не котируються. На практиці оператори валютного ринку працюють лише з різницями (диференціалами), вираженими в десятинних частках валюти котирування, між спот та форвардними курсами. Ці різниці називаються своп-ставками. Своп-ставки виражаються в базових пунктах. Тобто якщо банк котирує своп-ставки на 1 місяць для певної валюти 15-25, то необхідно під час розрахунків їх записувати як 0,0015-0,0025; якщо 5-9 – то 0,0005-0,0009 і т.д. Для визначення форвардного курсу своп-ставки додають або віднімають від спот-курсу. Якщо своп-ставки котируються банком у порядку “менша-більша”, то вони додаються до спот-курсу, якщо вони котируються в порядку “більша-менша”, то вони віднімаються від спот-курсу.

Своп-ставки, що котируються в банківських інформаційних системах, даються тільки для повних місяців або так званих “ординарних дат”. Ситуація ускладнюється, якщо спот-дата валютування збігається з останнім днем місяця. У цьому випадку діє правило “кінця місяця”, при якому всі форвардні угоди на такому спот-курсі мають дату валютування в останній день місяця.

Усі дати, що не підпадають під правило “кінця місяця” та не є “ординарні”, називають “рваними” датами. У цьому випадку своп-ставки “рваних дат” перераховуються кожен раз по-новому через перерахунок у

щоденну ставку різниці у своп-ставках для двох “ординарних” дат до та після необхідної дати.

Завдання для самостійної роботи – 14 годин.

Перелік питань:

1. Поняття валютного опціону.
2. Класифікація опціонів.
3. Основні і багатоперіодні опціони.
4. Опціон покупця (кол-опціон) і опціон-продавця (пут-опціон).
5. Європейський і американський опціон.
6. Утримувач і надписатель опціону.
7. Складні (багатоперіодні) опціони: «стеля», «піл», «ошийник».

Рекомендована література:

Основна: 1, 7,12,21,23,27,29.

Додаткова: 1,4,7,8.

ТЕМА 4. МІЖНАРОДНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК.

Лекція – 2 години

Міжнародний фондовий ринок. Еволюція і основні тенденції розвитку світових фондових ринків. Фондові біржі і їх роль в організації ринку цінних паперів. Форми організації фондових бірж. Публічні біржі, приватні біржі і біржі, створені банками. Інституційна система біржової торгівлі цінними паперами. Специфіка встановлення рівня цін на фондових біржах. Процедура лістингу.

Міжнародний ринок боргових цінних паперів. Інструменти боргового грошового ринку. Основні причини капіталовкладень в облігації. Емітенти і інвестори ринку боргових цінних паперів.

Чинники динаміки капіталізації ринку акцій. Курсова вартість акцій і фондові індекси. Основні фондові індекси і принципи їх розрахунку. Питання теорії фондових індексів. Огляд провідних ринків акцій.

Рейтингова оцінка цінних паперів. Рейтингові агентства. Організація процедури рейтингу цінних паперів.

Практичне заняття – 2 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Фондовий ринок як чинник розвитку великого бізнесу в Україні.

2. Міжнародний фондовий ринок: особливості посткризового відновлення.
3. Сучасні тенденції функціонування світових фондових ринків.
4. Пріоритетні вектори інтеграції фондового ринку України у світовий фондовий ринок.
5. Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародного фондового ринку.
6. Етапи еволюції фондових ринків.

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ.

Задача 1

Визначити внутрішню вартість опціону, якщо:

- А) Ціна виконання опціону на купівлю швейцарських франків USD0,5507, а поточний курс CHF1 = USD0,5527.
- Б) Ціна виконання опціону на купівлю німецьких марок USD0,5507, а поточний курс CHF1 = USD0,5427.
- В) Ціна виконання опціону на продаж німецьких марок USD0,5507, а поточний курс CHF1 = USD0,5527.
- Г) Ціна виконання опціону на купівлю англійських фунтів USD1,5507, а поточний курс GBP1 = USD1,5527.
- Д) Ціна виконання опціону на продаж англійських фунтів USD1,5507, а поточний курс GBP1 = USD1,5527.
- Е) Ціна виконання опціону на купівлю німецьких марок USD0,5547, а поточний курс CHF1 = USD0,5527.

Задача 2

Інвестор займає строкову позицію гри на підвищення 2 січня за одним березневим ф'ючерсним контрактом на японські єни (стандартна партія 12 500 000 єн) за ціною 0,0110 дол. за одну єну. Гарантійний внесок 2700 дол., додаткове забезпечення – 2000 дол. Скільки в інвестора залишиться на рахунок 4 січня вранці, якщо останній єновий контракт відбувся 2 січня за ціною 0,0120 дол. за єну, а 3 січня – 0,0135 дол. за єну.

Задача 3

Інвестор займає строкову позицію гри на пониження 10 січня за одним березневим ф'ючерсним контрактом на канадські долари (стандартна партія 100 000 канадських доларів) за ціною 0,6405 дол. за один канадський долар. Гарантійний внесок 1800 дол., додаткове забезпечення – 1400 дол. Скільки в інвестора залишиться на рахунок 13 січня вранці, якщо останній контракт на канадські долари відбувся 10 січня за ціною 0,6410 дол. за канадський долар, 11 січня – 0,6380 дол., а 12 січня – 0,6400 дол.

Задача 4

Інвестор займає строкову позицію гри на підвищення 15 січня за одним березневим ф'ючерсним контрактом на швейцарські франки (стандартна партія 100 000 франків) за ціною 0,6048 дол. за один франк.

Гарантійний внесок 1800 дол., додаткове забезпечення – 1400 дол. Скільки в інвестора залишиться на рахунку 18 січня вранці, якщо останній контракт на швейцарські франки відбувся 15 січня за ціною 0,6100 дол. за франк, 16 січня – 0,6090 дол., а 17 січня – 0,6030 дол.

Рекомендації щодо роз'язування задач:

З метою успішного розв'язування задач, необхідно пам'ятати, що ф'ючерсний валютний контракт також пов'язаний із постачанням валюти на термін більше ніж 3 дні з дня укладання контракту, при цьому ціна виконання контракту в майбутньому визначається в момент укладання угоди. Але ф'ючерс – це стандартизований контракт. Його відрізняє від форварда той факт, що ф'ючерси укладаються на біржах і мають стандартні дати валютування та стандартні суми контракту.

Стандартні дати валютування ф'ючерсів на Міжнародному монетарному ринку при Чиказькій товарній біржі – кожна третя середа березня, червня, вересня та грудня. Існують також стандартні партії валют за ф'ючерсами (див. табл.).

Таблиця Стандартні партії ф'ючерсних контрактів на деякі валюти

Валюта	Стандартна партія ф'ючерсу (в одиницях валюти)
Японська єна	12 500 000
Англійський фунт стерлінгів	62 500
Швейцарський франк	125 000
Канадський долар	100 000
Австралійський долар	100 000

Для того щоб управляти ризиком, який має біржа в разі торгівлі ф'ючерсами, вона вимагає, щоб покупці та продавці валютних ф'ючерсів мали під час роботи зі своїми брокерами мінімальний гарантійний внесок (початкова маржа). Це депозит готівкою, що необхідно внести клієнту для початку роботи на біржі. Розмір такої маржі залежить від стабільності цін та ймовірних прибутків і збитків. Щоденно біржа розраховує прибутки та збитки ринкової вартості ф'ючерсних контрактів та, виходячи з результату, зменшує або збільшує величину цього депозиту. Якщо величина цього депозиту падає нижче встановленого рівня, то інвестор повинен додати певну суму, щоб зберегти контракт.

Мінімум, до якого дозволено зменшити залишок на депозиті в брокера або в кліринговій палаті, називають додатковим забезпеченням або поточною маржею. Як правило, поточна маржа складає 75% від суми початкової маржі.

Якщо Ви купуєте ф'ючерсний контракт, то Ви займаєте строкову позицію, що утворилася при грі на підвищення. Якщо Ви продаєте ф'ючерсний контракт, то Ви займаєте строкову позицію, що утворилася при грі на пониження. Ф'ючерсна біржа протягом ночі здійснює кліринг всіх позицій інвесторів.

Якщо Ви протягом дня купили 10 та продали 6 ф'ючерсних контрактів, то Ви почнете наступний день на позиції гри на підвищення за 4 контрактами. Біржові гравці, які вважають, що валюта в ціні підвищиться, хочуть купити валютний ф'ючерсний контракт та знаходяться на позиції гри на підвищення, тому що вартість контрактів збільшується із збільшенням вартості валюти.

Під час розв'язання задач такого типу необхідно приділити особливу увагу таким моментам:

- 1) позиція інвестора (на пониження чи на підвищення валютного курсу);
- 2) кожен день торгівля контрактами починається з ціни, якою вчора закінчилася торгівля;
- 3) якщо сума депозиту стає меншою за додаткове забезпечення, для продовження гри на біржі необхідно додати певну суму грошей на депозит.

Опціон – це цінний папір, що дає право його власнику купити/продати певну кількість валюти за фіксованою в момент укладання угоди ціною у визначений день у майбутньому. Основною характеристикою опціонів є те, що його власнику надається вибір: реалізувати опціон за заздалегідь визначеною ціною або відмовитися від його використання. Класичний опціон також являє собою стандартизований контракт. Стандартні дати виконання опціонів – це кожна друга п'ятниця березня, червня, вересня та грудня. Стандартні партії опціонів дорівнюють половині стандартних партій ф'ючерсів. Внутрішня вартість опціону – це різниця між тією величиною, яку інвестор вимушений був би заплатити за валюту без опціону (ринковий валютний курс), та тією, що інвестор сплачує в разі використання опціону (ціною виконання опціону).

Завдання для самостійної роботи – 10 годин.

Перелік питань:

1. Міжнародні боргові цінні папери.
2. Глобальні і міжнародні ринки боргових цінних паперів.
3. Головні ринки боргових цінних паперів.
4. Світовий ринок акцій.
5. Інструменти, емітенти, інвестори ринку акцій.
6. Міжнародні акції.

Рекомендована література:

Основна: 1, 5,10,24,27,28,29.

Додаткова: 1,2,5,7.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 1.
«МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК, ВАЛЮТНІ РИНКИ І ВАЛЮТНІ
ОПЕРАЦІЇ, МІЖНАРОДНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК»:

1. Поняття світового фінансового ринку.
2. Цілі і функції світового фінансового ринку.
3. Структура світового фінансового ринку.
4. Види світових фінансових ринків.
5. Первинні і вторинні фінансові ринки.
6. Учасники світового фінансового ринку.
7. Світові фінансові центри.
8. Види міжнародних фінансових центрів.
9. Етапи розвитку міжнародного фінансового центру.
10. Роль міжнародних фінансових центрів у системі світових фінансів.
11. Ринок євровалюти: сутність, структура, особливості і взаємозв'язок з іншими ринками.
12. Учасники ринку євровалюти.
13. Значення ринку євровалюти в світовій економіці.
14. Основні фінансові інструменти ринку євровалюти: євровалютні депозитні інструменти, європапери (міжнародні облігації, євроноти, комерційні євровекселі).
15. Види євровалютних кредитів.
16. Євровалютні і офшорні банківські центри.
17. Сутність, причини та етапи глобалізації.
18. Чинники фінансової глобалізації.
19. Позитивні та негативні наслідки фінансової глобалізації.
20. Координація політики країн у глобальному фінансовому середовищі.
21. Кризи як природній стан економіки: теорія та методологія дослідження економічних циклів та економічних криз.
22. Причини та наслідки світових криз.
23. Історія та хронологія світових криз.
24. Динаміка поширеності економічних і фінансових криз у світі.
25. Природа і форми фінансових потрясінь, їх вплив на соціальний, економічний і політичний розвиток держав.
26. Економічні і фінансові кризи: сутність та функціональна детермінованість.
27. Класифікація фінансових криз залежно від форм прояву.
28. Поняття кризи зовнішньої заборгованості (боргової кризи), бюджетної кризи (кризи державних фінансів), кризи грошового обігу, біржової (фондової) кризи, валютної і банківської кризи.

29. Однорівневність, підпорядкованість, співіснування у часі, причинність, несумісність як критерії розкриття функціональної детермінованості валютної та фінансової криз.
30. Сучасні світові кризи як прояв фінансової глобалізації.
31. Світові економічні кризи та їхні сучасні модифікації.
32. Деформація економічного циклу і специфіка міжнародних економічних криз на рубежі XX-XXI ст.
33. Структурні зміни, події в світовому господарстві під впливом глобальних і регіональних економічних криз.
34. Поняття і природа валютного ринку.
35. Цілі використання валютних ринків.
36. Види валютних ринків.
37. Учасники валютного ринку.
38. Маркет-мейкери і маркет-тейкери.
39. Класифікація посередників валютного ринку.
40. Структурні елементи валютного ринку.
41. Інструменти валютного ринку і їх класифікація.
42. Міжнародний валютний ринок (FOREX): поняття і причини розвитку.
43. Учасники FOREX ринку.
44. Структурні складові ринку FOREX.
45. Ринок наявної валюти (спот) і особливості його функціонування.
46. Валютний дилінг.
47. Дилінговий важіль (леверидж).
48. Поняття і зміст валютних операцій.
49. Операції «спот».
50. Термінологія з валютних операцій: спред, котирування (пряме і зворотнє, бід і офер), довга і коротка позиція, ліквідність.
51. Особливості розрахунку середнього курсу позиції по валютних операціях і крос-курсів.
52. Поняття форвардних і ф'ючерсних операцій на валютному ринку.
53. Валютні форварди: відмітні особливості і методи котирування форвардного курсу.
54. Особливості розрахунку форвардних пунктів.
55. Специфіка ф'ючерсних контрактів.
56. Можливість використання ф'ючерсних операцій при страхуванні валютних ризиків і спекуляціях.
57. Поняття валютного опціону.
58. Класифікація опціонів.
59. Основні і багатоперіодні опціони.

60. Опціон покупця (кол-опціон) і опціон-продавця (пут-опціон).
61. Європейський і американський опціон.
62. Утримувач і надписатель опціону.
63. Складні (багатоперіодні) опціони: «стеля», «піл», «ошийник».
64. Поняття валютного свопу і його відмітні особливості.
65. Оцінка валютних свопів.
66. Розрахунок форвардних пунктів по своп-угоді.
67. Основні цілі використання свопів на валютному ринку.
68. Міжнародний фондовий ринок.
69. Еволюція і основні тенденції розвитку світових фондових ринків.
70. Фондові біржі і їх роль в організації ринку цінних паперів.
71. Форми організації фондових бірж.
72. Публічні біржі, приватні біржі і біржі, створені банками.
73. Інституційна система біржової торгівлі цінними паперами.
74. Специфіка встановлення рівня цін на фондових біржах.
75. Процедура лістингу.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

«МІЖНАРОДНІ РИНКИ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ, ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ, ПОХІДНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ДЕРИВАТИВІВ)»

ТЕМА 5. МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ.

Лекція – 2 години

Міжнародна торгівля золотом. Ринки золота, особливості організаційної структури, види. Золоті аукціони: цілі, методи, результати їх проведення. «Золотий фіксинг». Чинники, що впливають на ціну золота. Державне регулювання ціни золота. Золотий пул (1961-1968 рр.).

Практичне заняття – 2 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Золото як інструмент інвестора.
2. Міжнародний ринок золота: сучасний стан і структура.
3. Сучасні тенденції розвитку ринку золота.
4. Світові ринки дорогоцінних металів в умовах глобальної економіки.
5. Динаміка ринку золота у сучасних світогосподарських процесах.
6. Функціонування ринку виробів з дорогоцінних металів і каміння в Україні: сучасний стан та перспективи.

Завдання для самостійної роботи – 12 годин.

Перелік питань:

1. Подвійний ринок золота (1968-1973 рр.), причини і наслідку його ліквідації.
2. Нерівномірність розподілу офіційних золотих резервів і періодичний перерозподіл їх між розвинутими країнами.
3. Кон'юнктура світового ринку золота на сучасному етапі.

Рекомендована література:

Основна: 2, 4,12,24,26,29.

Додаткова: 1,4,5,7.

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПОХІДНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ДЕРИВАТИВІВ).

Лекція – 4 години

Фінансові деривативи: основні поняття, фактори розвитку ринку деривативів. Ринок форвардів. Фінансові ф'ючерси і опціони. Свопи, кредитні деривативи.

Глобальний ринок фінансових похідних інструментів. Похідні фінансові інструменти і проблема стабільності фінансових ринків. Сучасні тенденції розвитку глобального ринку деривативів. Управління ризиками підприємств за допомогою фінансових деривативів. Роль деривативів у поширенні кризових явищ в сучасній фінансовій системі.

Практичне заняття – 4 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Тенденції розвитку світового та вітчизняного ринків похідних фінансових інструментів.
2. Сучасні світові моделі регулювання ринку похідних фінансових інструментів.
3. Складові похідних фінансових інструментів та їх класифікація для потреб бухгалтерського обліку.
4. Перспективи становлення ф'ючерсного ринку в Україні.
5. Валютні опціони як інструмент, обмежуючий валютний ризик.

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ.

Задача 1

Трейдер купує 500 єврооблігацій на вторинному ринку за ціною 89, кожна облігація має номінальну вартість 1000 дол. та 9%-ний купон. У день розрахунку за угодою з дня останньої виплати процентів пройшло 186 днів. Яку суму заплатить трейдер за облігації?

Задача 2

Трейдер купує 100 єврооблігацій на вторинному ринку за ціною 95,5, кожна облігація має номінальну вартість 1000 дол. та 10%-ний купон. У день розрахунку за угодою з дня останньої виплати процентів пройшло 148 днів. Яку суму заплатить трейдер за облігації?

Задача 3

Трейдер купує 400 єврооблігацій на вторинному ринку за ціною 109, кожна облігація має номінальну вартість 1000 дол. та 6%-ний купон. У день розрахунку за угодою з дня останньої виплати процентів пройшло 115 днів. Яку суму заплатить трейдер за облігації?

Задача 4

Трейдер купує 500 єврооблігацій на вторинному ринку за ціною 99, кожна облігація має номінальну вартість 1000 дол. та 15%-ний купон. У день розрахунку за угодою з дня останньої виплати процентів пройшло 88 днів. Яку суму заплатить трейдер за облігації?

Задача 5

Трейдер купує 200 єврооблігацій на вторинному ринку за ціною 96, кожна облігація має номінальну вартість 1000 дол. та 8%-ний купон. У день розрахунку за угодою з дня останньої виплати процентів пройшло 206 днів. Яку суму заплатить трейдер за облігації?

Рекомендації щодо роз'язування задач:

З метою успішного розв'язування задач необхідно пам'ятати, що ринок міжнародних облігацій складається з трьох сегментів: ринку закордонних облігацій, ринку єврооблігацій та ринку глобальних облігацій. Закордонні облігації випускаються на внутрішньому ринку облігацій не резидентським позичальником у місцевій валюті цього ринку облігацій.

Наприклад, американська корпорація може продавати облігації у швейцарських франках на швейцарському ринку закордонних облігацій.

Випуск глобальних облігацій – це випуск боргових зобов'язань, що пропонуються водночас на всіх основних ринках світу. На відміну від закордонних облігацій єврооблігації не випускаються на якому-небудь одному

національному ринку облігацій. Єврооблігації унікальні, тому що валюта, в якій вони виражені та яка визначається позичальником та банком, не є місцевою для більшості інвесторів, які купують ці облігації. Вторинний ринок єврооблігацій діє як позабіржовий ринок цінних паперів.

Ціни на єврооблігації призначаються в процентах від номіналу. Котирування ціни єврооблігації “попит – пропозиція”, що дорівнює 92 - 93, означає, що курс, який пропонується покупцем цінних паперів, дорівнює 920 дол., а курс, що пропонується продавцем цінних паперів, - 930 дол. для облігації з номінальною вартістю 1 000 дол. Стандартний розмір угоди з єврооблігаціями становить 100 облігацій (тобто номінальна вартість стандартної угоди дорівнює $100 \cdot 1\,000 \text{ дол.} = 100\,000 \text{ дол.}$). Ціни, що котируються, належать до угод стандартного розміру. Якщо укладається угода на меншу кількість єврооблігацій, то ціни переглядаються.

Купівля-продаж на вторинному ринку здійснюється на “купонній основі”. Покупець виплачує продавцю узгоджену ціну та відсоткові нарахування, що накопичилися з часу їх останньої уплати. Це пов'язано з тим, що відсотки за єврооблігаціями виплачуються один раз на рік. Для більшості угод з єврооблігаціями застосовується метод “30/360”, який передбачає, що в кожному місяці 30 днів та 360 днів на рік .

Завдання для самостійної роботи – 12 годин.

Перелік питань:

1. Сучасні тенденції розвитку глобального ринку деривативів.
2. Управління ризиками підприємств за допомогою фінансових деривативів.
3. Роль деривативів у поширенні кризових явищ в сучасній фінансовій системі.

Рекомендована література:

Основна: 3, 4, 11, 22, 26, 27, 28.

Додаткова: 1, 2, 5, 7, 8.

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНЕ ОПОДАТКУВАННЯ.

Лекція – 2 години

Поняття і основні риси сучасних податкових систем. Види податків і їх класифікація. Міжнародне подвійне оподаткування і шляхи його врегулювання. Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування. Міжнародна податкова конкуренція і її дія на національні податкові системи. Вплив глобалізації на національні податкові системи. Міжнародна податкова координація.

Практичне заняття – 2 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Методи уникнення міжнародного подвійного оподаткування.
2. Роль міжнародних договорів в усуненні подвійного оподаткування в Україні.
3. Останні тенденції у сфері міжнародного оподаткування.
4. Оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях.
5. Сутність та концептуальні основи формування податкової політики в умовах євроінтеграційних процесів.

Завдання для самостійної роботи – 10 годин.

Перелік питань:

1. Особливості оподаткування інвестиційної діяльності на міжнародному рівні.
2. Оподаткування дивідендів нерезидентів.
3. Юрисдикції з помірним оподаткуванням і нетипові офшорні центри.
4. Вільні економічні зони.
5. Ввізне мито. Особистості сплати мита в Європейському Союзі та Україні.
6. Світовий досвід сплати соціальних податків.

Рекомендована література:

Основна: 3,6,11,13,22,26,28,29.

Додаткова: 2,4,6,7,8.

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНЕ СТРАХУВАННЯ.

Лекція – 2 години

Еволюція страхування, страхові операції і інвестиційний потенціал страхової галузі. Передумови та сучасні тенденції розвитку ринку міжнародного страхування. Провідні суб'єкти світового ринку страхування. Основні види та сфери міжнародного страхування, їх характеристика. Світові і локальні ринки страхування. Міжнародне регулювання страхової діяльності.

Практичне заняття – 2 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Міжнародне регулювання страхування на світовому туристичному ринку.

2. Міжнародні компанії на українському ринку страхування життя.
3. Зарубіжний досвід у сфері страхування та можливості його використання.
4. Міжнародне морське страхування.
5. Міжнародне страхування підприємницьких ризиків.
6. Страхування міжнародних фінансово-кредитних ризиків.

Завдання для самостійної роботи – 10 годин.

Перелік питань:

1. Послуги зі страхування інтелектуальної власності на світовому ринку страхування.
2. Страхування від втрат прибутку.
3. Особливості страхування вантажів при транспортних перевезеннях.
4. Страхування відповідальності перевізника вантажів.
5. Особливості побудови тарифів на прикладі страхування вантажів.

Рекомендована література:

Основна: 3,6,11,14,22,27,29.

Додаткова: 1,4,6,8.

ТЕМА 9. УКРАЇНА У МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ.

Лекція – 2 години

Національна валютна система України. Платіжний баланс України та оцінка його позицій. Міжнародне кредитування та фінансування України. Взаємовідносини України з міжнародними фінансовими організаціями. Група Світового банку і Україна. Відносини України і Міжнародного банку реконструкції і розвитку, а також Європейського банку реконструкції і розвитку. *Позиція України в Міжнародному валютному фонді*. Чорноморський банк торгівлі та розвитку. Монетарні показники України, що публікуються у збірнику МВФ “Міжнародна фінансова статистика”. Проблеми міжнародних фінансових відносин України та ЄС.

Практичне заняття – 2 години

I. ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ТЕСТУВАННЯ.

II. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Динаміка платіжного балансу України.
2. Платіжний баланс як важливий інструмент узагальнюючої оцінки стану національної економіки.
3. Сучасний стан та проблеми платіжного балансу України.

4. Особливості міжнародного кредитування: Міжнародний валютний фонд і Україна.
5. Міжнародний валютний фонд та його вплив на глобальну макроекономічну політику.
6. Аналітична оцінка кредитних взаємовідносин України та Міжнародного валютного фонду.

Завдання для самостійної роботи – 10 годин.

Перелік питань:

1. Довгострокові перспективи співпраці України з Міжнародним валютним фондом.
2. Особливості відносин України з МВФ у сучасних умовах.
3. Вигоди та ризики співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.
4. Кредити міжнародних фінансових організацій в економіці України.

Рекомендована література:

Основна: 3,8,11,14,22,28,29.

Додаткова: 1,5,6,7,8.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ 2.

«МІЖНАРОДНІ РИНКИ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ, ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ, ПОХІДНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ДЕРИВАТИВІВ)»

1. Міжнародний ринок боргових цінних паперів.
2. Інструменти боргового грошового ринку.
3. Основні причини капіталовкладень в облігації.
4. Емітенти і інвестори ринку боргових цінних паперів.
5. Міжнародні боргові цінні папери.
6. Глобальні і міжнародні ринки боргових цінних паперів.
7. Головні ринки боргових цінних паперів.
8. Світовий ринок акцій.
9. Інструменти, емітенти, інвестори ринку акцій.
10. Міжнародні акції.
11. Чинники динаміки капіталізації ринку акцій.
12. Курсова вартість акцій і фондові індекси.
13. Основні фондові індекси і принципи їх розрахунку.
14. Питання теорії фондових індексів.
15. Огляд провідних ринків акцій.
16. Міжнародна торгівля золотом.
17. Ринки золота, особливості організаційної структури, види.
18. Золоті аукціони: цілі, методи, результати їх проведення.
19. «Золотий фіксинг».
20. Чинники, що впливають на ціну золота.
21. Державне регулювання ціни золота.

- 22.Золотий пул (1961-1968 рр.).
- 23.Подвійний ринок золота (1968-1973 рр.), причини і наслідку його ліквідації.
- 24.Нерівномірність розподілу офіційних золотих резервів і періодичний перерозподіл їх між розвинутими країнами.
- 25.Кон'юнктура світового ринку золота на сучасному етапі.
- 26.Фінансові деривативи: основні поняття, фактори розвитку ринку деривативів.
- 27.Ринок форвардів.
- 28.Фінансові ф'ючерси і опціони.
- 29.Свопи, кредитні деривативи.
- 30.Глобальний ринок фінансових похідних інструментів.
- 31.Похідні фінансові інструменти і проблема стабільності фінансових ринків.
- 32.Сучасні тенденції розвитку глобального ринку деривативів.
- 33.Управління ризиками підприємств за допомогою фінансових деривативів.
- 34.Роль деривативів у поширенні кризових явищ в сучасній фінансовій системі.
- 35.Поняття і основні риси сучасних податкових систем.
- 36.Види податків і їх класифікація.
- 37.Міжнародне подвійне оподаткування і шляхи його врегулювання.
- 38.Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування.
- 39.Міжнародна податкова конкуренція і її дія на національні податкові системи.
40. Вплив глобалізації на національні податкові системи.
- 41.Міжнародна податкова координація.
- 42.Еволюція страхування, страхові операції і інвестиційний потенціал страхової галузі.
- 43.Передумови та сучасні тенденції розвитку ринку міжнародного страхування.
- 44.Провідні суб'єкти світового ринку страхування.
- 45.Основні види та сфери міжнародного страхування, їх характеристика.
- 46.Світові і локальні ринки страхування.
- 47.Міжнародне регулювання страхової діяльності.
- 48.Національна валютна система України.
- 49.Платіжний баланс України та оцінка його позицій.
- 50.Міжнародне кредитування та фінансування України.
- 51.Взаємовідносини України з міжнародними фінансовими організаціями.
- 52.Група Світового банку і Україна.
53. Відносини України і Міжнародного банку реконструкції і розвитку, а також Європейського банку реконструкції і розвитку.
54. Позиція України в Міжнародному валютному фонді.
- 55.Чорноморський банк торгівлі та розвитку.

**ПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК»**

1. Поняття світового фінансового ринку.
2. Цілі і функції світового фінансового ринку.
3. Структура світового фінансового ринку.
4. Види світових фінансових ринків.
5. Первинні і вторинні фінансові ринки.
6. Учасники світового фінансового ринку.
7. Світові фінансові центри.
8. Види міжнародних фінансових центрів.
9. Етапи розвитку міжнародного фінансового центру.
10. Роль міжнародних фінансових центрів у системі світових фінансів.
11. Ринок євровалюти: сутність, структура, особливості і взаємозв'язок з іншими ринками.
12. Учасники ринку євровалюти.
13. Значення ринку євровалюти в світовій економіці.
14. Основні фінансові інструменти ринку євровалюти: євровалютні депозитні інструменти, європапери (міжнародні облігації, євроноти, комерційні єровекселі).
15. Види євровалютних кредитів.
16. Євровалютні і офшорні банківські центри.
17. Сутність, причини та етапи глобалізації.
18. Чинники фінансової глобалізації.
19. Позитивні та негативні наслідки фінансової глобалізації.
20. Координація політики країн у глобальному фінансовому середовищі.
21. Кризи як природний стан економіки: теорія та методологія дослідження економічних циклів та економічних криз.
22. Причини та наслідки світових криз.
23. Історія та хронологія світових криз.
24. Динаміка поширеності економічних і фінансових криз у світі.
25. Природа і форми фінансових потрясінь, їх вплив на соціальний, економічний і політичний розвиток держав.
26. Економічні і фінансові кризи: сутність та функціональна детермінованість.
27. Класифікація фінансових криз залежно від форм прояву.
28. Поняття кризи зовнішньої заборгованості (боргової кризи), бюджетної кризи (кризи державних фінансів), кризи грошового обігу, біржової (фондової) кризи, валютної і банківської кризи.
29. Однорівневність, підпорядкованість, співіснування у часі, причинність, несумісність як критерії розкриття функціональної детермінованості валютної та фінансової криз.
30. Сучасні світові кризи як прояв фінансової глобалізації.
31. Світові економічні кризи та їхні сучасні модифікації.
32. Деформація економічного циклу і специфіка міжнародних економічних криз на рубежі ХХ-ХХІ ст.

33. Структурні зміни, події в світовому господарстві під впливом глобальних і регіональних економічних криз.
34. Поняття і природа валютного ринку.
35. Цілі використання валютних ринків.
36. Види валютних ринків.
37. Учасники валютного ринку.
38. Маркет-мейкери і маркет-тейкери.
39. Класифікація посередників валютного ринку.
40. Структурні елементи валютного ринку.
41. Інструменти валютного ринку і їх класифікація.
42. Міжнародний валютний ринок (FOREX): поняття і причини розвитку.
43. Учасники FOREX ринку.
44. Структурні складові ринку FOREX.
45. Ринок наявної валюти (спот) і особливості його функціонування.
46. Валютний дилінг.
47. Дилінговий важіль (леверидж).
48. Поняття і зміст валютних операцій.
49. Операції «спот».
50. Термінологія з валютних операцій: спред, котирування (пряме і зворотнє, бід і офер), довга і коротка позиція, ліквідність.
51. Особливості розрахунку середнього курсу позиції по валютних операціях і крос-курсів.
52. Поняття форвардних і ф'ючерсних операцій на валютному ринку.
53. Валютні форварди: відмітні особливості і методи котирування форвардного курсу.
54. Особливості розрахунку форвардних пунктів.
55. Специфіка ф'ючерсних контрактів.
56. Можливість використання ф'ючерсних операцій при страхуванні валютних ризиків і спекуляціях.
57. Поняття валютного опціону.
58. Класифікація опціонів.
59. Основні і багатоперіодні опціони.
60. Опціон покупця (кол-опціон) і опціон-продавця (пут-опціон).
61. Європейський і американський опціон.
62. Утримувач і надписатель опціону.
63. Складні (багатоперіодні) опціони: «стеля», «піл», «ошийник».
64. Поняття валютного свопу і його відмітні особливості.
65. Оцінка валютних свопів.
66. Розрахунок форвардних пунктів по своп-угоді.
67. Основні цілі використання свопів на валютному ринку.
68. Міжнародний фондовий ринок.
69. Еволюція і основні тенденції розвитку світових фондових ринків.
70. Фондові біржі і їх роль в організації ринку цінних паперів.
71. Форми організації фондових бірж.
72. Публічні біржі, приватні біржі і біржі, створені банками.

73. Інституційна система біржової торгівлі цінними паперами.
74. Специфіка встановлення рівня цін на фондових біржах.
75. Процедура лістингу.
76. Міжнародний ринок боргових цінних паперів.
77. Інструменти боргового грошового ринку.
78. Основні причини капіталовкладень в облігації.
79. Емітенти і інвестори ринку боргових цінних паперів.
80. Міжнародні боргові цінні папери.
81. Глобальні і міжнародні ринки боргових цінних паперів.
82. Головні ринки боргових цінних паперів.
83. Світовий ринок акцій.
84. Інструменти, емітенти, інвестори ринку акцій.
85. Міжнародні акції.
86. Чинники динаміки капіталізації ринку акцій.
87. Курсова вартість акцій і фондові індекси.
88. Основні фондові індекси і принципи їх розрахунку.
89. Питання теорії фондових індексів.
90. Огляд провідних ринків акцій.
91. Міжнародна торгівля золотом.
92. Ринки золота, особливості організаційної структури, види.
93. Золоті аукціони: цілі, методи, результати їх проведення.
94. «Золотий фіксинг».
95. Чинники, що впливають на ціну золота.
96. Державне регулювання ціни золота.
97. Золотий пул (1961-1968 рр.).
98. Подвійний ринок золота (1968-1973 рр.), причини і наслідку його ліквідації.
99. Нерівномірність розподілу офіційних золотих резервів і періодичний перерозподіл їх між розвинутими країнами.
100. Кон'юнктура світового ринку золота на сучасному етапі.
101. Фінансові деривативи: основні поняття, фактори розвитку ринку деривативів.
102. Ринок форвардів.
103. Фінансові ф'ючерси і опціони.
104. Свопи, кредитні деривативи.
105. Глобальний ринок фінансових похідних інструментів.
106. Похідні фінансові інструменти і проблема стабільності фінансових ринків.
107. Сучасні тенденції розвитку глобального ринку деривативів.
108. Управління ризиками підприємств за допомогою фінансових деривативів.
109. Роль деривативів у поширенні кризових явищ в сучасній фінансовій системі.
110. Поняття і основні риси сучасних податкових систем.
111. Види податків і їх класифікація.

112. Міжнародне подвійне оподаткування і шляхи його врегулювання.
113. Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування.
114. Міжнародна податкова конкуренція і її дія на національні податкові системи.
115. Вплив глобалізації на національні податкові системи.
116. Міжнародна податкова координація.
117. Еволюція страхування, страхові операції і інвестиційний потенціал страхової галузі.
118. Передумови та сучасні тенденції розвитку ринку міжнародного страхування.
119. Провідні суб'єкти світового ринку страхування.
120. Основні види та сфери міжнародного страхування, їх характеристика.
121. Світові і локальні ринки страхування.
122. Міжнародне регулювання страхової діяльності.
123. Національна валютна система України.
124. Платіжний баланс України та оцінка його позицій.
125. Міжнародне кредитування та фінансування України.
126. Взаємовідносини України з міжнародними фінансовими організаціями.
127. Група Світового банку і Україна.
128. Відносини України і Міжнародного банку реконструкції і розвитку, а також Європейського банку реконструкції і розвитку.
129. Позиція України в Міжнародному валютному фонді.
130. Чорноморський банк торгівлі та розвитку.
131. Монетарні показники України, що публікуються у збірнику МВФ "Міжнародна фінансова статистика".
132. Проблеми міжнародних фінансових відносин України та ЄС.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК»

Основна:

1. Береславська О. І. Валютна політика України: теорія та практика: монографія / О. І. Береславська ; Держ. Податк. Адмін. України [та ін.]. – Ірпінь : Нац. Ун-т ДПС України, 2010. – 330 с.
2. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підручник. — 5-те вид., перероб. І доп. — К.: Знання, 2008. — 582с.
3. Борисов С.М. Мировой рынок золота на современном этапе. М., ИМЭМО РАН, 2005, 156 с.
4. Бударіна Н. О. Розвиток світового фінансового ринку в умовах циклічності міжнародної економіки: монографія / Н. О. Бударіна ; Донец. Нац. Ун-т. – Донецьк : Ноулідж, Донец. Від-ня, 2013. – 330 с.
5. Бутук О.І. Валютно-фінансові відносини: Навчальний посібник/ О. І. Бутук. – К.: Знання, 2006. – 349 с.
6. Валютне регулювання та контроль: Навчальний посібник/ За заг. Ред. О.В. Боришкевича. – К.: КНЕУ, 2008. – 400 с.
7. Валютный и денежный рынок. Курс для начинающих. – 2-е изд. – М.: Альпина Паблишерз, 2009. – 344 с.
8. Вахненко Т. П. Зовнішні боргові зобов'язання у системі світових фінансово-економічних відносин / Інститут економіки та прогнозування НАН України. — К.: Фенікс, 2006. — 536с.
9. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование: монография / Д. Лукьяненко, В. Колесов, А. Колот, Я. Столярчук и др.; под науч. Ред. Д. Лукьяненка и А. Поручника. – К.: КНЭУ, 2013. – С. 256.
10. Договір про заснування Європейської Спільноти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_017.
11. Дорошенко Г. О. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навч. посіб. : для студ. Вищ. Навч. закл. / Дорошенко Г. О., Дорошенко Н. О. ; Харк. Ін-т фінансів Укр. Держ. Ун-ту фінансів та міжнар. Торгівлі. – Х. : НТМТ, 2013. – 211 с.
12. Д'яконова І.І. Міжнародні фінанси : навч. посібн. / І.І. Д'яконова. – К. : Вид-во «Центр навч. літ-ри», 2012. – 548 с.
13. Золото в структурі світового фінансового ринку : монографія / В. В. Михальський. – К. : Ніка-Центр, 2010. – 252 с.
14. Исламские финансовые институты в мировой финансовой архитектуре: монография / Р. И. Беккин [и др.] ; ред. К. В. Кочмола ; Ростовский гос. Экономический ун-т «РИНХ». – Ростов н/Д : РГЭУ «РИНХ», 2008. – 368 с.
15. Інститути спільного інвестування в умовах глобалізації світових фінансових ринків : монографія. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2009. – 512 с.
16. Копилюк О.І. Банківські операції: навчальний посібник/ О. І. Копилюк, О. М. Музичка. – 2-ге вид. перероб. І доп.. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 536 с.
17. Кравчук Н. Дивергенція глобального розвитку: сучасна парадигма формування геофінансового простору: монографія. – К.: Знання, 2012. – С. 389
18. Лапчук Б.Ю. Валютна політика: Навчальний посібник/ Б. Ю. Лапчук. – К.: Знання, 2008. – 212 с.
19. Макота Г. Принципи міжнародного технічного співробітництва ЄС та України в межах нового бюджетного періоду ЄС на 2014–2020 рр. Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 1. С. 13–23.

20. Міжнародні фінанси: кредитно-модульний курс: навчальний посібник/ за ред.: Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, М. І. Барановська. – 4-те вид. перероб. І доп.. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 288 с.
21. Науменкова С. Макропруденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності / С. Науменкова, В. Міщенко // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 53–76
22. Непомнящий О. М., Прав Ю. Г. Аналіз сучасного стану фінансування міжнародними фінансовими організаціями інвестиційних проектів в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 19. С. 72–76.
23. Патика Н.І. Міжнародні валютно-кредитні відносини: навчальний посібник/ Н. І. Патика. – К.: Знання, 2012. – 566 с.
24. Ризики післякризового розвитку фінансового сектору України: джерела, оцінки, інструменти стабілізації : аналіт. Доп. / Я. В. Белінська, Д. С. Покришка, О. О. Молдован, А. П. Павлюк [та ін.] ; за ред. Я. А. Жаліла. – К. :НІСД, 2013. – 72 с.
25. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: Підручник/ Л. В. Руденко. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 632 с
26. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка : теорія міжнародної торгівлі і фінансів: Підручник/ Є.В. Савельєв; За ред. О.А.Усенка. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 504 с.
27. Соскін О. І. Міжнародні фінанси: навчально-методичний посібник. – К.: Національна академія управління, 2011. – 300 с.
28. Фінанси : підруч. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид., перероб. І доп. – К. : Знання, 2012. – 687 с.
29. Фінансова глобалізація і євроінтеграція : монографія / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. Упр.”. Київ, 2015. 500 с.

Додаткова:

1. Черванчук Л. В. Сучасний стан співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Наукова думка інформаційного століття : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 19 черв. 2017 р. / відп. За вип. М. А. Голденблат. Одеса : Друкарник, 2017. Т. 5. С. 6–9.
2. Федорів О. І. Правові засади надання фінансової допомоги Україні Європейським Союзом. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Сер. : юридичні науки. 2015. № 827. С. 85–91.
3. Терещенко Г.М. До питання створення мегарегулятора на фінансовому ринку України / Г.М. Терещенко, К.В. Клименко. – Фінанси України. – 2016. - № 2. – С. 111-127.
4. Собчук Н. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями. Наукова думка інформаційного століття : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 19 черв. 2017 р. / відп. За вип. М. А. Голденблат. Одеса : Друкарник, 2017. С. 95–97.
5. Науменкова С.В. Макропруденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності // С.В. Науменкова, В.І. Міщенко // Фінанси України. – 2015. - № 10. – С. 53-76.
6. Кабо Г. Розвиток міжнародного банківського бізнесу в умовах глобальних трансформацій / Г. Кабо // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечнікова. – 2013. – Т. 18. – Вип. 1. – С. 88–93.
7. Вовчак О.Д. Структуризація фінансового ринку України / О.Д. Вовчак, Канцір І.А. // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2012. – №2 (14). – 7-9.

8. Гарбар Ж.В. Розвиток інститутів інфраструктури фінансового ринку України / Ж.В. Гарбар // Вісник Львівського університету. Серія «Економіка». – 2013. – Вип. 50. – С. 32-42.

Нормативні акти:

1. Декрет Кабінету Міністрів України "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" від 19.02.1993 р. зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/15-93>. Назва з екрану.
2. Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" від 30.10.1996 р. зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.
3. Закон України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.1996 р. зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.
4. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.1991 р. зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>. – Назва з екрану.
5. Закон України "Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті" від 23.09.1994 р. зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.

Електронні ресурси:

Верховна Рада України	www.portal.rada.gov.ua
Кабінет Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Міністерство економічного розвитку і торгівлі	www.me.gov.ua
Міністерство фінансів України	www.minfin.gov.ua
Державна фіскальна служба України	www.tax.gov.ua
Державна служба статистики України	www.ukrstat.gov.ua
Національний інститут стратегічних досліджень	www.niss.gov.ua
Центр перспективних соціальних досліджень	www.cpsr.org.ua
Антимонопольний комітет України	www.amc.gov.ua
Organization for Economic Cooperation and Development	www.oecd.org/std
Statistical Office of the European Communities	www.europa.int

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК»

*для студентів денної форми навчання
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*

Автор-укладач

САВАСТЄЄВА Оксана Миколаївна

*Надруковано в авторській редакції
з готового оригінал-макета*

Підписано до друку 22.05.2018р. Формат 60x84/16 Ум.друк.арк. 2,0 Папір офсетний
Тираж 300 прим.
Надруковано у ФОП Бондаренко М.О.
м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 60
т. +38 0482 35 79 76
info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014 р.